

Euroopa Kohtu uus kodukord

Kohtuasjade, peamiselt eelotsusetaotluste arvu pideva suurenemise tõttu on Euroopa Kohus kohandanud oma kodukorda, et kohtuasjade eripära paremini arvesse võtta ning parandada oma suutlikkust lahendada talle esitatud kohtuasjad mõistliku tähtaja jooksul

Euroopa Kohus soovib uue kodukorraga, mis jõustub 1. novembril 2012¹, teha eeskätt **lahendatavate asjade laadi arvestavaid kohandusi**. Kuigi Euroopa Kohtu kodukorda on korduvalt muudetud, on selle struktuur jäänud alates selle esmasest vastuvõtmisest 4. märtsil 1953 põhiliselt samaks. Kodukorras kajastub ikka veel hagide ülekaalus, mille enamasti esitab füüsiline või juriidiline isik või liikmesriik liidu institutsiooni vastu, kuigi tegelikult ei kuulu enamus hajasju Euroopa Kohtu pädevusse, välja arvatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagid ja teatud liiki tühistamishagid. Aastal 2012 moodustasid arvuliselt kõige suurema osa Euroopa Kohtule esitatud asjadest liikmesriikide kohtute esitatud eelotsusetaotlused². Uus kodukord kajastab seda olukorda paremini, sest eelotsusetaotlusi käsitletakse seal eraldi jaotises ning regulatsioon on täielikum, kuid samas isikutele ja siseriiklikele kohtutele selgemini arusaadav.

Uue kodukorra vastuvõtmise teine eesmärk seondub Euroopa Kohtu sooviga jätkata meetmetega, mida on juba aastaid võetud, et säilitada üha suurema arvu kohtuasjadega koormatud kohtu suutlikkus lahendada talle esitatud asjad mõistliku aja jooksul.³ Uus kodukord kehtestab rea meetmeid, mis peaksid **soodustama kohtuasjade kiiret ja tõhusat lahendamist**. Neist meetmetest tuleks eelkõige mainida kohtu võimalust otsustada piirata talle esitatavate kirjalike seisukohtade pikkust, ning tingimuste leevendamist, mis peavad olema täidetud, et Euroopa Kohus saaks teha põhistatud määruse, eelkõige kui siseriikliku kohtu esitatud eelotsuseküsimusele antav vastus ei tekita põhjendatud kahtlust.

Uute reeglitega tehakse palju olulisi uuendusi ka menetluse suulises osas. Kui Euroopa Kohus leiab, et tal on poolte esitatud kirjalike seisukohtade põhjal piisavalt teavet, ei ole ta põhimõtteliselt enam kohustatud kohtuistungit korraldama, ning see peaks võimaldama tal kohtuasju kiiremini lahendada. Lisaks näeb uus kodukord kohtuistungi toimumise korral Euroopa Kohtule ette võimaluse paluda pooltelt, et nad keskenduksid oma suulistes seisukohtades ühele või mitmele kindlaksmääratud küsimusele, ning võimaluse korraldada üksteisega seotud sama liiki kohtuasjade jaoks ühine kohtuistung. Loobutud on ka kohtuistungi ettekandest, kuna see on kulukas ja aeglustab kohtuasjade menetlemist.

Lisaks nimetatud eesmärkidele on uue kodukorra sihiks ka **kehtivate reeglite ja tavade selgemaks muutmise**. Seetõttu eristatakse selgemini norme, mis on kohaldatavad kõigile menetlusliikidele, ja norme, mis on omased eri menetlusliikidele (eelotsusetaotlused, hagid ja apellatsioonkaebused), ning kõik uue kodukorra artiklid on nummerdatud ja kannavad eraldi pealkirja, mis hõlbustab nende leidmist. Eelotsusetaotluste kohta on uues kodukorras nüüd nende

¹ Euroopa Kohtu [kodukord](#) võeti vastu 25. septembril 2012 ja avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* 29. septembril 2012. Vastavalt kodukorra artiklile 210 jõustub kodukord avaldamisele järgneva teise kuu esimesel päeval.

² Aastal 2011 esitati 423 eelotsusetaotlust ning uusi kohtuasju oli kokku 688. Niisiis on Euroopa Kohtule esitatud asjadest üle 60% eelotsusetaotlused.

³ Olgu märgitud, et hoolimata kohtuasjade arvu suurenemisest on Euroopa Kohus suutnud keskmist kohtuasjade menetlemise aega oluliselt lühendada. Näiteks eelotsusetaotluse menetlemise keskmine kestus oli 2011. aastal 16,4 kuud, kuid 2003. aastal üle 25 kuu.

sisu puudutav säte, kus on loetletud minimaalsed andmed, mis peavad igas eelotsusetaotluses olema igal juhul esitatud, ning anonüümsust käsitlev säte, mis peaks aitama siseriiklikel kohtutel sõnastada oma eelotsusetaotlused nii, et oleks tagatud põhikohtuasja poolte eraelu parem kaitse. Apellatsioonkaebuste osas muudab 2012. aasta kodukord selgemaks esmase apellatsioonkaebuse vastu esitatud vastuapellatsioonkaebuste regulatsiooni. Nüüd tuleb vastuapellatsioonkaebused esitada eraldi dokumendina, mis peaks hõlbustama nende edasist menetlemist kohtus.

Uues kodukorras ka **lihtsustatakse kehtivaid reegleid** kas seeläbi, et vananenud või mittekohaldatavad sätted on välja jäetud, või seeläbi, et teatud asjade menetlemise korda on muudetud. Näitena võib siinkohal nimetada liikmesriikide ja institutsioonide menetlusse astumise korra lihtsustamist, uuesti läbivaatamisega tegeleva koja määramist üheks aastaks ning arvamuse taotlusele kohaldatavate menetlusnormide lihtsustamist, nähes ette üheainsa kohtujuristi osalemise (mitte enam kõigi Euroopa Kohtu kohtujuristide osalemise).

Eraldi võetuna ei võimaldaks ükski loetletud meede üksi mõjutada üha keerukamate kohtuasjade arvu suurenemise tendentsi või nende menetlemise kestust. Euroopa Kohus on siiski veendunud, et summeeritult need meetmed – mis on kehtestatud vaid mõni nädal pärast seda, kui võeti vastu muudatused protokollis Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta, mille tulemusel loodi asepresidendi ametikoht ja laiendati suurkoja koosseisu 15 liikmeni ning mis on jätkuks Euroopa Kohtu otsusele moodustada alates 2012. aasta oktoobrist üks uus viiest kohtunikust koosnev koda ja üks uus kolmest kohtunikust koosnev koda – on kõige kindlam vahend, mis võimaldab tal täita oma ülesannet tagada mõistliku tähtaja jooksul, et aluslepingute tõlgendamisel ja kohaldamisel austatakse õigust.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127